

Kummelnäs kapell

© Stockholms stift
Stockholm 2008
www.svenskakyrkan.se/stockholmsstift
info.stockholmsstift@svenskakyrkan.se

Kummelnäs kapell

Boo församling, Värmdö kontrakt, Stockholms stift

Kummelnäs 1:141, Kummelnäsvägen 70, Boo socken, Nacka kommun, Uppland

Kummelnäs kapell uppfördes 1925 efter ritningar av ingenjör Sjunnesson, en av medlemmarna i Östra Kummelnäs förening för kristlig verksamhet.

Kummelnäs kapell är skyddat enligt 4 kapitlet lagen om kulturminnen.

HISTORIK

Tätorten Kummelnäs är framvuxen kring en gård med detta namn. Förleden innehåller ordet *kummel*, här kanske i betydelsen vårdkase. Vilket näs efterleden syftar på är oklart.

1908 köpte Kristna Egnahemsföreningen Kummelnäs gårds marker bestående av 130 tunnland och styckade upp dem i småtomter, vilka bebyggdes med villor. Två år senare bildade en grupp nybyggare Östra Kummelnäs förening för kristlig verksamhet. Syftet var att samla kristna med olika samfundstillhörighet till gemensamma gudstjänster och sammankomster.

Under åren förföll kapellet successivt och 1981 sålde föreningen (nu med namnet Kummelnäs Alliansförening) kapellet till Boo församling som låt det genomgå en grundlig renovering. Kapellet används idag som lokal för kyrklig barnverksamhet.

BESKRIVNING

Omgivningen

Kummelnäs kapell ligger på norra Ormingeländet, öster om Stockholms stad. Det är beläget

söder om Eols udde, på en höjd, längst in i Kummelnäsviken. Eols udde är till stor del bebyggd med sommarvillor från 1880-talet. Att området under 1900-talet har förtätats framgår av den blandade bebyggelsen. Runt kapellet ligger sportstugor och fritidshus från mitten av 1900-talet blandat med villor från 1960- och 1970-talet.

Kyrkomiljön

Kapellet ligger på en liten tomt som avgränsas med ett **Gunnebostängsel** och omges av små villor och sportstugor. På tomten som är bevuxen med barr- och lövträd finns lekredskap såsom klätterställningar och rutschkanor. Till kyrkans entré finns en uppbyggd skifferramp.

Kyrkobyggnaden

Kummelnäs kapell är en rektangulär träbyggnad som står på en gjuten betongsockel. Kapellet har utbyggnader för **vapenhus** mot väster och förråd åt norr. Förrådet går endast åt från utsidan. Utbyggnaden för **vapenhus** var ursprungligen en öppen veranda.

Exteriör

Fasaderna är klädda med **fjällpanel**, vilken liksom vindskivor och hörn- respektive fotbräder är målade med en ljus gul, nästan vit färg. En-

trén är belägen i **vapenhuset**, som har en brunmålad pardörr med två enkla fyllningar i vardera dörrblad. Till **sakristian** i öster sitter en gulmålad pardörr med fyra fyllningar, där de övre fyllningarna har spetsbågig form med glasade hörn. Dörrtrycke och nyckelskylt är av hamrad mässing. Ovanför dörren finns ett skärmtak på enkla konsoler. Fönsteröppningarna är försedda med mittpost och gulmålade småspröjsade fönsterbågar, där spröjsverk i de övre rutorna bildar en spetsbågig form.

Kapellets **sadeltak** är täckt med svartmålad **sinuskorrugerad** plåt, som mot väster kröns med en liten öppen **lanternin** för kyrkklockan. Mitt på nocken sitter en liten låg skorsten. **Vapenhusets** flacka, **valmade** takfall är täckt med svartmålad falsad plåt. Stuprör och hängrännor är svartmålade.

Interiör

Koret är sexkantigt och omges på båda sidor av dörrar som leder in till ett utrymme bakom **koret** som ursprungligen rymde kök och **sakristia**. Det rymmer numera förstuga, kök och trappa upp till ett förvaringsloft. I kyrkorummet ligger ett lackat brädgolv. Runt väggarna

Interiör från väster.

Interiör från öster.

löper en träpanel och väggar och tak är vitmålade med delar av takkonstruktionen synlig och vitmålad. Det fristående altarbordet är liksom de lösa bänkarna brunlaserade och hör till kapellets ursprungliga inredning. (Vid besiktningstillfället förvarades endast tre kyrkobänkar i kyrkorummet.) Kyrkorummet är nu för tiden inrett som en förskola och såväl predikstol som dopfont saknas. Mellan **vapenhus** och kyrkorum sitter ett dörrpar med fyra fyllningar per blad, där de övre fyllningarna, liksom andra av kyrkans detaljer, bildar en spetsbågig form. Ursprungligen utgjorde dörrarna entrédörrar.

Övriga inventarier

I kapellet hänger en rikt utsirad ljuskrona från förra sekelskiftet. I **koret** sitter ett par lampetter med glasskärm och på **långhusväggarna** två tvåarmade lampetter på vardera sida, samtliga från 1950-talet.

KULTURHISTORISK KARAKTERISTIK

Kummelnäs kapell är enkelt till sin utformning, men har rikt arbetade detaljer såsom fönster och dörrar i **nationalromantisk** stil. Interiört är rum-

met ljus till följd av de stora fönstren, de vitmåladade väggarna och den öppna takkonstruktionen. Den barnverksamhet som bedrivs i kapellet präglar rummet starkt.

Den kristna egnahemsföreningens uppförande av kapellet med syftet att samla kristna med olika samfundstillhörighet till gemensamma gudstjänster och sammankomster tillhör kyrkans immateriella karakteristik och är typiskt för det tidiga 1900-talets frikyrkorörelse.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- kapellbyggnaden är byggnadshistoriskt värdefull eftersom den är exteriört välbevarad sedan byggnadstiden
- kapellet har också ett miljöskapande värde som är kopplat till sambandet med områdets övriga bebyggelse. Byggnaden har även ett socialhistoriskt värde som före detta samlingspunkt för områdets kristna egnahemsförening.

ORIENTERINGSPLANER

Kyrkoplan saknas.

Situationsplan saknas.

KRONOLOGI

Årtal	Händelse	Källa
1925	Kapellet uppförs enligt ritningar av ingenjören Sjunnesson som även var medlem i Östra Kummelnäs förening för kristlig verksamhet.	Nilsson 2001
1981	Föreningen säljer kapellet, som är relativt förfallet, till Boo församling som låter det genomgå en grundlig ombyggnad och renovering. Vid ombyggnaden byggs den tidigare öppna verandan om till vapenhus och nuvarande takryttare för klocka tillkommer. Kapellet används idag som lokal för kyrklig barnverksamhet.	dito

KÄLLFÖRTECKNING

SLM Stockholms läns museum, arkivet

Bonnier, Ann Catherine, *Kyrkorna berättar*, Uppsala 1987

Boethius, Ulf, *Vägvisare till kyrkorna i Stockholms län*, Uddevalla 1980

Hammarlund-Larsson, Cecilia, *Nacka kommun, Kulturhistoriska miljöer*, Stockholm 1987

Nilsson, Christina, *Kyrkguiden, Vägledning till kyrkorna i Stockholms stift*. Tredje reviderade upplagan, Stockholm 2001

Svenskt ortnamnslexikon, Språk- och folkminnesinstitutet, Uppsala 2003